

Pestilència i Inquisició a València

JORDI BLAY

Jon Arrizabalaga, amb la seva edició del tractat de Lluís Alcanyís. Al costat, Carles Duarte, director de la Fundació Lluís Carulla.

El primer imprès mèdic català, el 'Regiment preservatiu e curatiu de la pestilència' de Lluís Alcanyís, opuscle editat a València el 1490, acaba d'incorporar-se a 'Els Nostres Clàssics' de la Barcino, editorial de la Fundació Lluís Carulla. L'edició ha estat preparada per Jon Arrizabalaga, historiador de la medicina.

El metge que es va encarregar de dir als valencians com havien de fer front a la pestilència que colpejava la ciutat des del 1489, el convers Lluís Alcanyís, desconeixia, però, què s'havia de fer per salvar-se d'una segona pestilència mortal, la Inquisició espanyola.

No li va servir de res ser metge personal del rei Ferran el Catòlic, haver contribuït de forma decisiva a la institucionalització dels estudis

de medicina i cirurgia, ser el primer catedràtic de Medicina i Cirurgia de la ciutat, formar part del tribunal examinador de metges i gaudir d'un gran reconeixement com a científic —era segurament el metge més prestigiós de la ciutat— i com a humanista, fins al punt d'haver participat, amb un poema religiós, en l'obra col·lectiva *Trobes en llaors de la Verge Maria*: va ser cremat a la foguera, per heretge, a la plaça dels Apòstols, el 25

de novembre de 1506, el dia de santa Caterina, patrona dels estudiants, després d'haver patit presó durant tres anys.

Tampoc no va poder evitar la mort de la seva dona, Elionor Esparça, de llinatge judeoconvers com ell. Tots dos van ser condemnats a morir a la foguera per pertinaces i negatius, i Elionor, a més, per relapsa —caiguda en una heretgia que havia abjurat— el 19 de setembre de 1505. L'ajusticiament d'Alcanyís no va produir-se fins al cap de més de mil dies, però la sentència contra Elionor es va executar al moment.

El matrimoni Alcanyís havia estat detingut el febrer de 1504, dins el marc de la nova ofensiva que la Inquisició havia desencadenat contra les famílies judeoconverses valencianes arran del descobriment d'una sinagoga secreta a casa dels Vives.

No havia estat suficient que el 1483 Elionor s'acollís a l'edicte de gràcia ofert pel Sant Ofici als confessos

